

טומאת הצרעת

מאת : עזרא מרום

טומאת הצרעת הינה אחת מהטומאות החמורות ביותר ולכן עונשה חמור. כאשר אדם מוגדר כנגוע בצרעת הוא מורחק מחביריו, מביתו וממשפחתו ויושב בדד מחוץ למחנה. טומאת הצרעת באה בגלל החטא החמור של לשון הרע. רמז לכך מצאו רבותינו במילה "מצורע" = מוציא שם רע". (ערכין דף ט"ו). מי שמדבר לשון הרע כאילו כפר בחמישה חומשי התורה. רעיון זה נלמד מכך שהמילה "תורה" כתובה חמש פעמים בקשר למצורע ב 5 פסוקים שונים: זאת תורת נגע הצרעת, זאת תורת אשר בו נגע צרעת, זאת התורה לכל נגע הצרעת, זאת תורת המצורע, זאת תהיה תורת המצורע. חז"ל אמרו: " במידה שאדם מודד, מודדין לו". להלן נבאר כיצד עונש הצרעת בא כמידה נגד מידה מול החטא שנעשה:

1. הצרעת הינה נגע בצבע לבן. הכלי יקר מסביר שזה בא כנגד חטאו של המדבר לשון הרע שגורם לבייש את חבריו ולהלבין את פניו ולכן נענש החוטא במידה כנגד מידה: מי שמלבין פני חברו, עורו ילקה בנגע בצבע לבן. זאת ועוד: בעל לשון הרע עשה מעשיו בסתר, דיבר על חברו "מאחורי הגב" שלא בנוכחותו, באה הצרעת ומגלה את חרפתו ומפרסמת את קלונו לעיני כל.
2. האורח חיים הקדוש מבחין בין שני סוגי לשון הרע: " אדם כי יהיה בעור בשרו שאת, או ספחת או בהרת" יש מי שאומר שקר והוא נכלל בכינוי: "מוציא שם רע" עליו נאמר: "לא תוציא שמע שוא". על חטא זה בא העונש בצורת "שאת, לעומת זאת מי שמדבר לשון הרע ואומר אמת הרי דבריו בהירים וברורים ולכן עונשו "בהרת".
3. איבחון והגדרת נגע הצרעת נעשה באופן בלעדי ע"י הכהן ובלשון הרמב"ם: " הטומאה והטהרה של המצורע תלויים בכהן". גם אם אדם גדול מאד בתורה רואה מצורע אין הוא יכול לקבוע שהמצורע טמא וזאת בגלל שאינו כהן. זאת ועוד: בעניין טהרת המצורע ניתן להבין מדוע היא קשורה לכהן שהרי הכהן ביחודו ובקדושתו היתרה מייצג את ענין הטהרה כפי שהדבר מתבטא באיסור על הכהן לטמא את עצמו. אך מדוע תהיה טומאת המצורע תלויה בכהן? הדבר יובן בעונשו החמור של המצורע " בדד ישב מחוץ למחנה". דוקא משום הרגישות הרבה שבהחלטה על עונש כזה, יש להפקידה בידי מי שניחן באהבת ישראל ומברך את עם ישראל באהבה. חטאו של בעל לשון הרע נובע מחיסרון באהבת ישראל ולכן רק הכהן יכול לטהרו בגלל שהוא שניחן באהבת ישראל שהרי הוא מבניו של אהרן שעליו נאמר: "אוהב את הבריות" ולכן לא יזדרז לקבוע על יהודי שהוא טמא בטרם יחקור וידרוש היטב את האירוע.
4. המצורע חטא בפה ע"י דיבור לשון הרע ולכן טהרתו תהיה רק ע"י דיבור בפה של הכהן: טמא או טהור. יש כאן מידה כנגד מידה: בדיבור נעשה החטא ובדיבור ירפא!
5. גם עונשו של המוציא שם רע: " בדד ישב מחוץ למחנה", ניתוקו ובידודו ממשפחתו ומקהל עדתו הינו מידה כנגד מידה: בדיבור לשון הרע גרם לסכסוך והפרדה בין איש לאשתו ובין אדם לחבירו, דהיינו גרם לבידודם מסביבתם הטבעית, לכן גם הוא יענש בבידוד.
6. במסכת נידה ל"ב חז"ל מאפיינים את הזב והזבה כטמאים "שטומאתם יוצאת מגופם" דהיינו הם מפרישים חומרים טמאים וממילא גם הם עצמם טמאים. לעומת זאת טומאת המצורע היא טומאה בגופו ולא טומאה היוצאת מגופו. קיים דמיון בין דיני המצורע לדיני האבל ומדרש שמות רבה א' קובע " מצורע חשוב כמת". המצורע פורע את ראשו כשם שראשו של האבל צריך להיות פרוע. המצורע מיוחד בטומאתו משאר הטמאים: הזב נטמא בגלל טומאה שיוצאת מגופו, טמא מת נטמא בגלל נגיעתו במת ואילו המצורע גופו נחשב למת. לפיכך צריך המצורע קודם כל לתקן את גופו שלולא זאת הוא לא יוכל להתחיל בתהליך הטהרה. לעומת זאת הזב רשאי להתחיל רשאי להתחיל את תהליך הטהרה מיד אחרי הפסקת הזיבה ואף טמא מת רשאי להתחיל את טהרתו מיד.
7. "וציוה הכהן ולקח למיטה שתי ציפורים חיות טהורות ועץ ארז ושני תולעת ואזוב" (י"ד, 4). תקנתו של המצורע דוקא ב 3 דברים אלו הינה מידה כנגד מידה. מבאר רש"י "לפי שהנגעים באים על לשון הרע שהוא מעשה פיטפוט דברים, לפיכך הוזקקו לטהרתו ציפורים שמפטטות בצפוף קול. ועץ ארז לפי שהנגעים באים על גסות הרוח, ושני תולעת ואזוב כדי שישפיל עצמו מגאותו ויהיה שפל כתולעת ואזוב". בגמרא ערכין דף ט"ו מציע רבה בר חנינה דרך נוספת לתקנת המצורע: "אם תלמיד חכם הוא יעסוק בתורה, ואם עם הארץ הוא ישפיל דעתו".

לעילוי נשמת אשת-חיל ממייסדי קיבוץ חפץ חיים
חמותי מלכה- רחל זליגר בת לוי יצחק ז"ל

נפטרה ד' אייר תשנ"ח